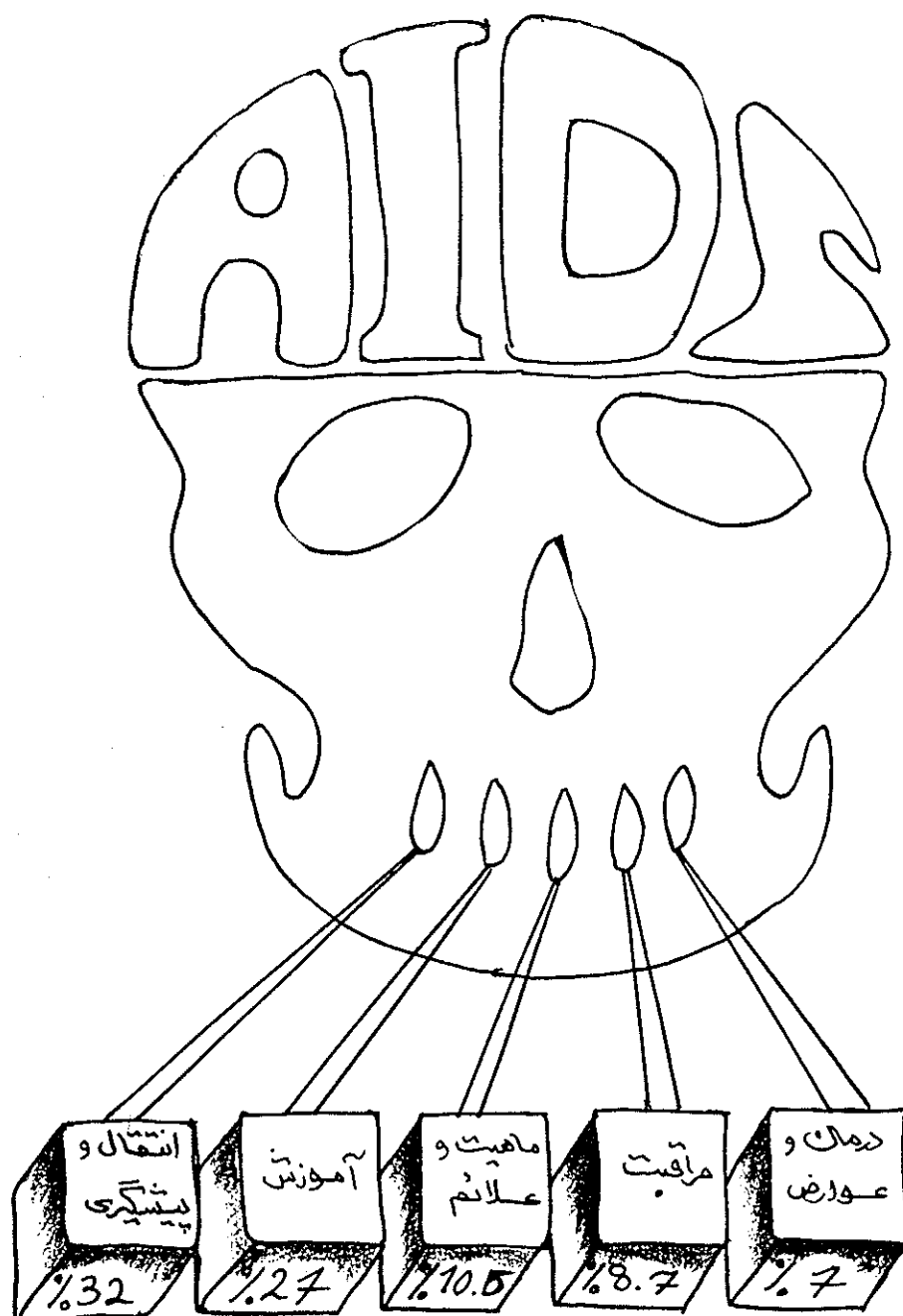


# بررسی میزان آگاهی پرستاران پیرامون بیماری ایدز

تحقیق: گلناز فروغ عامری. کارشناس ارشد پرستاری - عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

مقدمه:

پیش از آغاز سال ۱۹۸۰ میلادی به نظر می‌رسید که کلیه بیماریهای عفونی، بالنسبه شناسایی و قابل پیشگیری یا درمان می‌باشند و موارد نگرانی و تلاشهای دست اندرکاران بهداشت و درمان جوامع مختلف بیشتر در اطراف بیماریهای بدخیم، بیماریهای قلبی و عروقی و بیماریهای اعصاب و روان و اعتیاد سیر می‌نمود. به ناگهان از سال ۱۹۸۱ میلادی در محافل پزشکی از شیوع نوعی بیماری عفونی صحبت به میان



جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی واحدهای مورد پژوهش بر حسب منبع کسب اطلاع  
و میزان آگاهی از بیماری ایدز:

میانگین رتبه‌ها	جمع		ضعیف		متوسط		خوب		عالی		سطح آگاهی منبع کسب اطلاع
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۵۵/۱۴	۸۱/۸	۹۰	۸۷/۸	۷۹	۵/۶	۵	۱/۱	۱	۵/۶	۵	وسایل ارتباط جمعی
۵۴/۱۴	۶/۴	۷	۱۰۰	۷	-	-	-	-	-	-	سرویسهای آموزشی بیمارستان
۸۳	۱۱/۸	۱۳	۶۹/۲	۹	۷/۷	۱	۱۵/۴	۲	۷/۷	۱	مجلات و جزوات بهداشتی
-	۱۰۰	۱۱۰	۸۷	۹۵	۵/۲	۶	۲/۶	۳	۵/۲	۶	جمع

آمد که پس از چندی به صورت همه گیر<sup>(۱)</sup> و امروزه به صورت عالمگیر<sup>(۲)</sup> در آمده است. این بیماری عالمگیر که به عنوان یک مشکل بهداشتی در سطح جهان مطرح می باشد، بیماری ایدز<sup>(۳)</sup> نامیده می شود. ایدز یا سندرم نارسایی ایمنی اکتسابی، بیماری است که در آن سیستم ایمنی بدن به شدت دچار اختلال می شود.

بیماری ایدز اغلب کشنده می باشد. زیرا میزان به علت کاهش شدید ایمنی بدن به عفونتهای شدید فرصت طلب و یا بیماریهای بدخیم مستعد و مبتلا می گردد و کاهش ایمنی نیز به دلیل نقص سلولهای T کمک کننده<sup>(۴)</sup> می باشد.

عامل بیماری ایدز نوعی ویروس از خانواده رترو ویروسهای لنفو ترو پیک می باشد<sup>(۵)</sup> و کمیته بین المللی طبقه بندی ویروسها در سال ۱۹۸۶ میلادی نام «ویروس نقص ایمنی انسان»<sup>(۶)</sup> را برای این ویروس جدید پیشنهاد کرد.

این ویروس اثرات متعددی بر سیستمهای مختلف بدن از جمله: سیستم تنفسی، مغز و اعصاب، گوارش، کلیوی، عضلانی، پوست، گوش و حلق و بینی، کبد و... بر جای می گذارد.

روش تحقیق:

این تحقیق یک مطالعه توصیفی-تحلیلی می باشد که در سال ۱۳۷۰ در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سطح شهر کرمان انجام گرفت. در این تحقیق ۱۱۵ پرستار دارای مدرک فوق دیپلم و لیسانس از نظر میزان آگاهی پیرامون

حیطه های زیر می باشد:

- راههای انتقال و روشهای پیشگیری از بیماری ایدز با توزیع فراوانی نسبی ۳۲٪ از کل جامعه پژوهش.

جدول فوق نشان می دهد که به ۵/۶ درصد از افرادی که از طریق وسایل ارتباط جمعی کسب اطلاع نموده اند دارای سطح آگاهی «عالی» در مورد بیماری ایدز می باشند. این نسبت در افرادی که اطلاعات خود را از طریق مجلات و جزوات بهداشتی کسب نموده اند ۷/۷ درصد است. در حالیکه هیچ یک از افرادی که منبع کسب اطلاع خود را سرویسهای آموزشی بیمارستان ذکر نموده اند، از سطح آگاهی عالی در این مورد برخوردار نمی باشند. میانگین رتبه ها نشان می دهد که افرادی که از طریق

مجلات و جزوات بهداشتی کسب اطلاع نموده اند از آگاهی بیشتری نسبت به افراد سایر گروهها برخوردار می باشند.

بیماری ایدز مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها را در این پژوهش، پرسشنامه پژوهشگر ساخته بوده که پس از کسب اعتبار و اعتماد علمی مورد استفاده قرار گرفت. قسمتهایی از پرسشنامه از پرسشنامه استاندارد شده ای که توسط خانم پرد و همکارانش در سال ۱۹۸۸ در دانشگاه میشیگان به منظور بررسی نگرش و آگاهی پرستاران پیرامون بیماری ایدز تنظیم شده بود، اقتباس گردید. جهت دستیابی به میزان آگاهی واحدهای مورد پژوهش و همچنین جهت تعیین تأثیر متغیرهای مختلف بر میزان آگاهی آنان از آمار توصیفی، استنباطی و آزمون آماری کروسکال والیس استفاده شد.

نتایج:

تجزیه و تحلیل یافته های این بررسی نشان داده است که به طور کلی بالاترین درصد از سطوح آگاهی «عالی» و «خوب» در پرستاران به ترتیب شامل

- اصول آموزش به بیمار و جامعه در مورد بیماری ایدز با توزیع فراوانی نسبی ۲۷٪ از کل جامعه پژوهش.

- ماهیت و علائم بیماری ایدز یا توزیع فراوانی نسبی ۱۰/۵٪ از کل جامعه پژوهش.

- نحوه مراقبت پرستاری از بیمار مبتلا به ایدز با توزیع فراوانی نسبی ۸/۷٪ از کل جامعه پژوهش.

- اصول درمان و عوارض بیماری ایدز با توزیع فراوانی نسبی ۷٪ از کل جامعه پژوهش.

نهایتاً ۸۷٪ از واحدهای مورد پژوهش دارای آگاهی ضعیف پیرامون بیماری ایدز بوده و تنها ۷/۸٪ از آنها، آگاهی «عالی» و «خوب» در مورد بیماری ایدز داشته‌اند.

همچنین بالاترین درصد از سطح آگاهی عالی و خوب در پرستاران با توزیع فراوانی نسبی ۳۲٪ از افراد مورد پژوهش مربوط به راههای انتقال و

روشهای پیشگیری از بیماری و بالاترین درصد از سطح آگاهی «ضعیف» با توزیع فراوانی نسبی ۸/۸٪ از افراد مورد پژوهش مربوط به اصول درمان و عوارض بیماری ایدز و نحوه مراقبت از بیمار مبتلا به ایدز می‌باشد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌های این پژوهش بیانگر این مطلب است که متغیر «سن» در میزان آگاهی واحدهای مورد پژوهش مؤثر بوده است و پرستارانی که در رده‌های سنی پائینتر قرار داشتند از آگاهی بیشتری نسبت به سایر پرستاران برخوردار بودند. متغیرهای وضعیت تأهل، جنس، میزان تحصیلات، سابقه کار، سابقه کار در بخشهای اطاق عمل، دیالیز، خون و عفونی و متغیر «بخش محل خدمت» نقشی در میزان آگاهی واحدهای مورد مطالعه نداشته است.

«هیستوگرام توزیع فراوانی مطلق واحدهای مورد پژوهش بر حسب

میزان آگاهی از بیماری ایدز»:

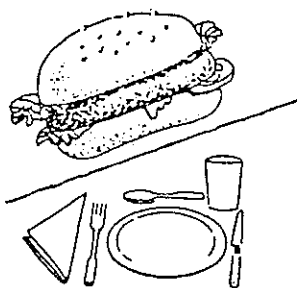
بلندترین ستون متعلق به افراد دارای آگاهی ضعیف و کوتاهترین ستون متعلق به افراد دارای آگاهی خوب، می‌باشد.

جدول فوق نشان می‌دهد که ۲/۲ درصد از افرادی که در گروه سنی ۲۰-۲۹ سال قرار دارند دارای سطح آگاهی «عالی» در مورد اصول درمان و عوارض بیماری ایدز می‌باشند، این نسبت در افراد ۴۰ سال به بالا ۶/۶ درصد می‌باشد در حالیکه هیچ یک از افرادی که در گروه سنی ۳۰-۳۹ سال قرار داشته‌اند از سطح آگاهی «عالی» در این مورد برخوردار نمی‌باشند. موارد استفاده در پرستاری:

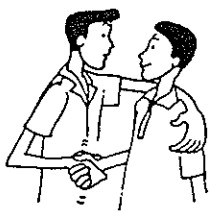
یافته‌های این پژوهش می‌تواند در ابعاد زیر مورد استفاده قرار گیرد:

- آموزش پرستاری: بر طبق برنامه‌ریزی ستاد انقلاب فرهنگی در مقطع کارشناسی از ۱۴۰ واحد الزامی برای اخذ مدرک کارشناسی، ۴ ساعت پیرامون بیماریهای

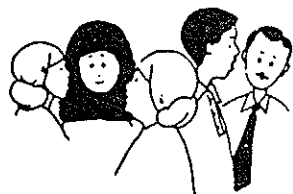
۳- غذا خوردن، نوشیدن و استفاده از کارد، چنگال و وسایل رستوران



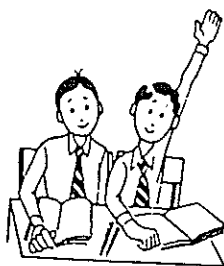
۱- دست دادن و در آغوش کشیدن



۴- تماس با افراد بطور معمول در جامعه و اماکن شلوغ همانند تماس با افراد فامیل، و محیط کار.



۲- در مجاورت کسی نشستن



عفونت

AIDS

از راههای

زیر منتقل نمی‌شود:

## جدول توزیع فراوانی

مطلق و نسبی واحدهای

مورد پژوهش بر حسب گروه سنی

و میزان آگاهی از اصول درمان

و عوارض بیماری ایدز:

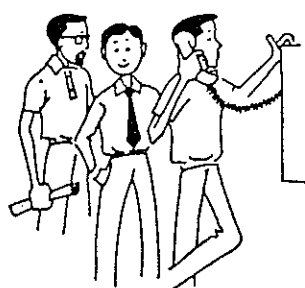
میانگین رتبه‌ها	جمع		ضعیف		متوسط		خوب		عالی		سطح آگاهی گروه سنی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۶۶/۹۹	۴۰	۴۶	۸۲/۶	۳۸	۶/۵	۳	۸/۷	۴	۲/۲	۱	۲۰-۲۹
			۳۷/۶		۵۰		۸۰		۳۳/۳		
۴۸/۴۶	۳۴	۳۹	۹۷/۴	۳۸	۲/۶	۱	-	-	-	-	۳۰-۳۹
			۳۷/۶		۱۶/۷						
۵۶/۶۲	۲۶	۳۰	۸۳/۵	۲۵	۶/۶	۲	۳/۳	۱	۶/۶	۲	۴۰
			۲۴/۷		۳۳/۳		۲۰		۶۶/۷		
-	۱۰۰	۱۱۵	۸۷/۸	۱۰۱	۵/۲	۶	۴/۴	۵	۲/۶	۳	جمع

بیماران به آنان آموزش داده شود که این عمل می‌تواند به صورت واحدهایی در دروس داخلی - جراحی و بهداشت تدریس شده و یا با استفاده از کنفرانسها و سمینارها انجام پذیرد.

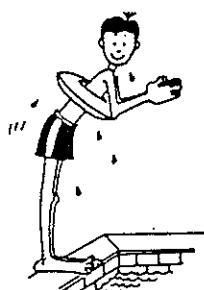
- خدمات بالینی: پرستاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان با مد نظر قرار دادن نتایج این تحقیق می‌توانند به نقاط ضعف خود پیرامون آگاهی از حیطه‌های مختلف بیماری ایدز پی برده و بر آن

وظایف آنها می‌باشد. لذا با تکیه بر نتایج حاصل از این پژوهش، مسئولین و دست اندرکاران آموزش پرستاری بایستی بنا به اهمیت بیماری ایدز در عصر جدید در کلیه جوامع جهانی و همچنین در ایران، بررسی و تجدید نظری در محتوای آموزش بیماریهای سیستم ایمنی نموده و این بیماری را با دقت بیشتری به دانشجویان معرفی کرده و پیرامون کلیه زمینه‌های بیماری به ویژه راههای انتقال، روشهای پیشگیری و نحوه مراقبت از

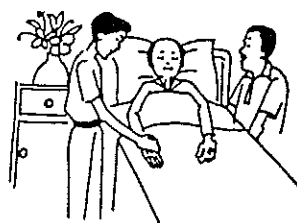
سیستم ایمنی به دانشجویان آموزش تئوری داده می‌شود که فقط ۱ ساعت از آن اختصاص به بحث پیرامون بیماری ایدز دارد و این در حالی است که دانشجویان پرستاری باید به طور دقیق پیرامون کلیه ابعاد بیماری و بویژه نحوه مراقبت صحیح از مبتلایان و چگونگی برخورد با آنان و نحوه آموزش به بیمار مبتلا به ایدز آموزش دیده و علاوه بر موارد فوق به این امر نیز واقف گردند که آموزش به توده مردم نیز یکی از مهم‌ترین



۸- استفاده از تلفن عمومی.



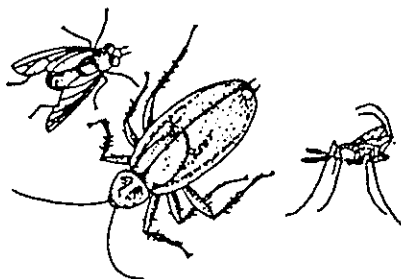
۷- استفاده از استخرهای عمومی.



۵- عیادت بیماران در بیمارستان.



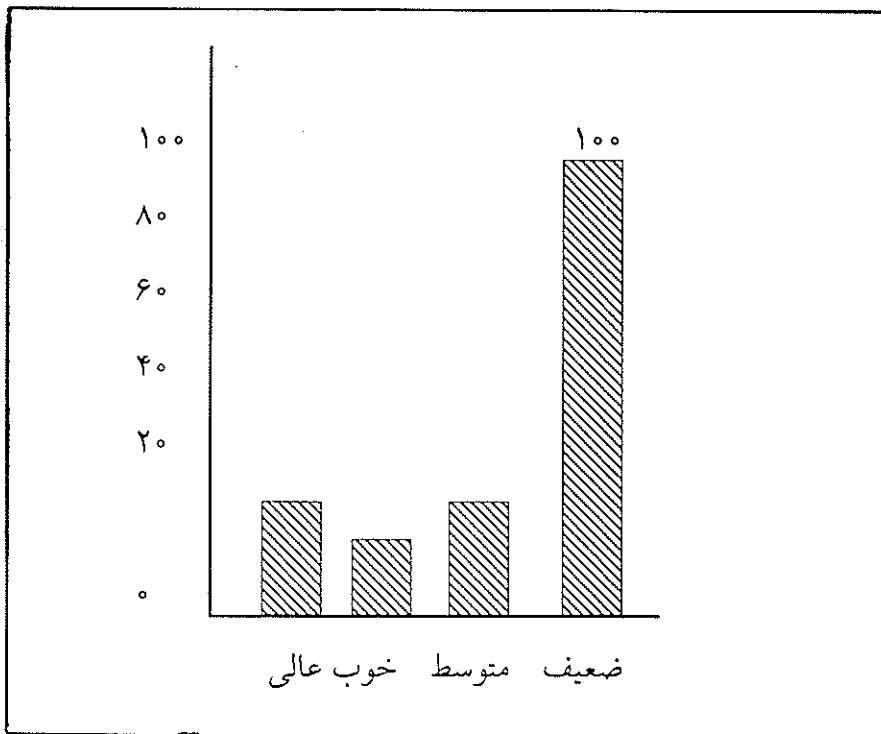
۹- عطسه و یا سرفه.



۱۰- از حشرات یا نیش حشرات.



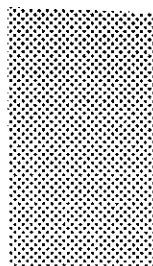
۶- استفاده از حمام و دستشویی‌های عمومی.



منابع انگلیسی:

- 1- Brunner, Sholtis. Lillian and suddarth, Smith. Doris. Text Book of Medical-Surgical Nursing. 6th. Ed. Philladelphia: J.B.Lippincott Co., 1988.
- 2- Beaufoy, Ann et.al. "HIV Disease and AIDS." The Canadian Nurse. August 1988, Vol, 24. No, 7. PP: 17-25.
- 3- Blumberg. H.M. and stephens, D.S. "Pyomyositis and Human Immunodeficiency Virus Infection." South Medical Journal. September 1990, Vol, 83. No, 9. PP: 1092-1095.
- 4- Brahim, J.S. and Roberts, M.W. "Oral Manifestations of human Immunodeficiency Virus Infection." Ear, Nose, Throat Journal. July 1990, Vol, 69. No, 7. PP: 464, 467, 469, 472-474.

نتایج حاصل از تحقیق نشان داده است که آگاهی پرستاران در مورد راههای انتقال و روشهای پیشگیری از بیماری ایدز بیش از سایر جنبهها بوده است. در نهایت اکثریت افراد دارای آگاهی ضعیف و اقلیت آنها دارای آگاهی عالی یا خوب در مورد بیماری ایدز بودهاند. پرستاران گروههای سنی پائینتر از آگاهی بیشتری در مورد اصول درمان و عوارض بیماری ایدز نسبت به سایر پرستاران، برخوردار بودهاند. همچنین افرادی که از طریق مجلات و جزوات بهداشتی کسب اطلاع نمودهاند از آگاهی بیشتری پیرامون بیماری ایدز نسبت به سایر افراد برخوردار بودهاند.



شوند تا با شرکت فعال در کلاسهای باز آموزشی، سمینارها و مطالعات پیگیر، آگاهی و کارایی خویش را در این زمینه ارتقا دهند.

- مدیریت پرستاری: مدیران پرستاری مراکز بهداشتی-درمانی به طور ضمنی با استفاده از اطلاعات این پژوهش می توانند تا حدودی به نیازهای آموزشی پرستاران در این بعد دست یافته و با طرح برنامههای آموزشی مناسب برای بالابردن دانش و آگاهی پرسنل پرستاری اقدام نمایند. برنامه ریزان و مسئولان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و بویژه مسئولین کمیته کشوری مبارزه با ایدز مستقر در اداره کل مبارزه با بیماریهای واگیر با استفاده از نتایج این تحقیق و با توجه به اهمیت نقش آموزش پرستاران در پیشگیری از بیماریها و بخصوص بیماری ایدز که تنها راه مبارزه با آن طبق برنامه مبارزه جهانی با ایدز در حال حاضر «آموزش» می باشد بایستی در جهت ارتقا اطلاعات و آگاهی و افزایش مهارتهای پرستاران از طریق اجرای برنامههای آموزشی هماهنگ در سراسر کشور اقدام نمایند.

خلاصه تحقیق:

مطالعه ای توصیفی-تحلیلی جهت بررسی میزان آگاهی پرستاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان پیرامون بیماری ایدز، انجام گرفته است. ابزار گردآوری دادهها، پرسشنامه بوده است و تعداد ۱۱۵ نفر پرستار در این پژوهش شرکت داشتهاند

بین المللی نشر و تبلیغ بشری، اسفند ۱۳۶۸.  
۱۹- کاویانی، مسعود. «بیماری ایدز و گوش و  
حلق و بینی». دارو و درمان. ۷ (۷۸) تیر ۱۳۶۹.  
ص ۲۶-۲۳.  
۲۰- یعقوبی، رضا. سندرم نقص ایمنی  
اکتسابی. ایدز. تهران: انتشارات دانشگاه آزاد  
اسلامی واحد پزشکی، ۱۳۶۸.

"otologic disease in the acquired  
Immunodeficiency syndrom."  
Ear. Nose. Throat Journal. July  
1990, Vol, 69. No, 7.  
PP:451-453.  
12- Resler, s.s. "Nutrition care  
of AIDS Patients." Journal of  
American Diet Association. July  
1988, PP: 828-832.  
13- Stites, P. Daniel, Stobo, D.  
Jhon and Vivian, J. Wells. A  
Lange Medical Book Basic and  
clinical Immunology. California:  
Appleton and Lange Norwalk,  
Connecticut Los Altos, 1987.  
14- Smith, P.D. and Janoff, E.N.  
"Infections diarrhea in human  
Immunodeficiency Virus  
infection." Gastroenterology  
of North America. September 1988.  
PP:587-598.  
15- Soberer, Priscilla. "How  
AIDS Attacks the Brain?"  
American Journal of  
Nursing-January 1990, PP:  
44-53.  
16- Taber, Joban. "Nutrition in  
HIV infection." American  
Journal of Nursing. November  
1989, PP: 1446-1453.  
17- Wisdom, Anthony. A colour  
Atlas of sexually Transmitted  
Diseases. England. London:  
Wolf Medical Publication  
L.T.D. 1989.

#### منابع فارسی:

۱۸- سالک مقدم، علیرضا و نوروزی، جمیله.  
ایدز بیماری حاصل از H.I.V. تهران: شرکت

5- Cunningham, C.A. Freidberg,  
D.N. and Carr, R.E. "Clofazamine  
Induced Generalized retinal  
degeneration." Retina. 1990, PP:  
131-134.  
6- Gaginnella, T.S. et.al.  
"Treatment of endocrine and  
nonendocrine secretory  
diarrheal states with  
sandostatin." Metabolism.  
September 1990, Vol, 39. No, 9.  
suppl 2. PP:172-175.  
7- Garcia, M.E. et. al. "the  
Acquired Immunodeficiency  
syndrome: Nutritional  
complications and assessment of  
body weight status." Nutrition  
clinical practice. 1987. Vol, 2.  
PP:108-111.  
8- Herrera, L. Maria and  
Najera, Rafael." Biology of the  
Virus." World Health. March  
1988, PP: 10-11.  
9- Lachal, M. and Venuto,  
R.C. "Nephrotoxicity and  
Hyperkalemia in patients with  
Acquired Immunodeficiency  
syndrome treated with  
pentamidine." American Journal  
of Medicine. September 1989,  
Vol, 78. No, 3. PP:260-263.  
10- Marshall, B.C. Carroll, K.C.  
and Morrison, R.E.  
"Histoplasmosis as a cause of  
pleural effusion in the acquired  
Immunodeficiency syndrom."  
American Journal of Medical  
Science. August 1990. Vol, 300.  
No, 2. PP: 98-101.  
11- Morris, M.s. and Prasad, s.